

Методи ЧЕПРЕГАНОВ²

БЕСЕДА ЗА ПРИЈАТЕЛОТ ОД ПАРИЗ

Фундаментот на променадата низ цивилизациските психо-емотивни основи на животот, почнува и завршува со една основна животна сентенца: умот царува, а моќта и снагата гнијат, при што цивилизацискиот мисловен дуктус продолжува и ни порачува: да живееш и да постоиш, значи да работиш, да твориш, да креираш, да создаваш, да умееш, да почитуваш, да те красат емпатија, флексибилност и толерантност, значи, да имаш свест и совест, свеста како физиолошка функција, а совеста како еволутивен процес при кој на психофизичката обдареност од мајката природа, со текот на времето, личноста аквирира и инкорпорира воспитание, едукација, знаења, искуство, социјални, морални, етички и духовни норми, таа постепено матурира во милјето во кое постои.

Тоа се насушните норми кои ја формираат цитоархитектурата на една личност, кои го креираат и го формираат нејзиниот психопрофил.

Модерната психологија, за една матурирана личност вели дека станува збор за зрелост со социјална когниција, како конгломерат од психичките функции, инкорпорирани, или хармонично, со капацитетот на висока емоционална интелигенција, или дисхармонично, со карактерни настраности и асоцијален модел на однесување во интерперсоналните односи.

Во овој контекст, во нашето *ratio* постојат две спротивставени структури кои се наоѓаат во постојана спрега, од една страна, амигдалното јадро, нашиот емотивен мозок и носител на емоционалната интелигенција и на нашите психоемотивни напливи, значи нашите емоции и емотивниот живот кај секого од нас и структурите на префрон-

² Редовен професор по невропсихијатрија, Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје; Болница „Неуромедика“, Скопје, РС Македонија

талниот лобус, нашиот рацио, кој ја контролира амигдалата и емоциите и ја донесува децизијата, одлуката за нашиот мисловен дуктус, одговорност и професионалност, со каков вокабулар, но и како и на кој начин и со каква мимичка гестикулација, гримаса, боја на глас и движење ќе биде нашиот воспоставен однос кон соговорникот, дома, на улица, на работа, секаде и на секое место.

Ова значи дека во нашите интерперсонални односи ништо не е случајно, сè е предодредено и зависи од тоа колку сме созреле и колку сме ја надградиле нашата личност, со норми на воспитание и едукација, поточно со богатство од знаење и искуство.

Практично, овие две структури се нашето огледало кон надвор, нашата карактерна експресија на особините на психопрофилот на нашата личност, тоа сум јас, тоа сме ние, со сето она што го носиме и што сме го инкорпорирале во нас како норма и параметар, социјален, морален, етички и духовен, на фонот на богатството од знаења, умешност, креација и искуство, особини што или ги имаме или ги немаме.

Со една таква личност, би рекол исклучителна и несекојдневна, животните патишта ни се составија токму во Париз, поради што и оваа животна беседа ја нареков беседа за пријателот од Париз.

Од многу порано го познавав колегата Живко Попов, можеби уште кога беше студент, но едно е да познаваш некого, а друго е карактерно и стручно да го запознаеш и да го втемелиш во себе својот пријател. Париз, со целата своја убавина, со големината и начинот на живот, нè беше голтнал и двајцата, тој во една, а мојата *маленкост* во друга установа. Медицински научни огништа, високопрофесионални, со долг век на постоење, во кои можеше многу да се збогати резервоарот на знаења.

Оддадени на својата едукација, во слободното време имавме можност да се дружиме, да се запознаеме, да си поприкажуваме, да се зближиме.

Нашето пријателство продолжи со уште поголема почит и со достоинство и во нашите матични установи, овде, во Македонија, а посебно во последната година, кога случајот сакаше да работиме заедно, секој на својата специјалност во иста медицинска установа.

Мислам дека не ќе можам да најдам зборови со кои ќе ги насликам личноста и психопрофилот на мојот драг пријател од Париз. Можеби и затоа ја повикав, на почетокот, психологијата на нашето постоење на помош.

Крајно професионална личност, со висока емоционална интелигенција, максимално одговорен и стручен за професијата на која ѝ го посветил целиот живот, вреден, трудољубив, креативен, полн со енергија и со визионерство, секогаш подготвен да помогне, да даде од себе, да створи нешто ново и да гледа со огромен оптимизам во иднината.

Многу едукација, многу трудови, многу операции, многу нови методи, висока посветеност на специјалноста, многу признанија од секаде, личност за почит и со достоинство, повеќе од реткост.

Но, она што посебно ја краси личноста на мојот драг колега е скромноста, едноставноста, секаде и со секого, мирен, тивок, спокоен, реален, објективен, креативен и подготвен да помогне и да поучи. Особини на матуриран психопрофил, кој ѝ го посветил својот животен пат на стручноста и во неа го достигнал корифејот, а сепак, во екологијата на духот, поточно во социјалните когнитивни односи, останал крајно природен и обичен, секојдневен, ненаметлив, одмерен и одговорен.

Лично му благодарам на животот што ми подари таков пријател кој умее да ја чува, да ја негува и да ја милува колегијалноста, од која извира енергија, доброта, милост, почитување и она на што му се восхитувам, висока стручна професионалност.

Нашата животна сказна е менлива и минлива, тече, се менува и продолжува, но познавајќи го мојот драг и почитуван пријател и колега Живко, длабоко сум убеден дека тој има во себе уште многу духовна енергија, знаења и доблести, да посее, да помогне и да остави, за доброто на оние кому им го посветил животот, на пациентите.

март, лето Господово 2021
проф. М. Чепреганов, невропсихијатар